

EGYETÉRTÉS

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztői iroda:
Budapest, IV. hímző-utca 7. sz.
Hová a lap szellemi részét illető minden közlemény küldendő. — A küldemények csak bérmentesen fogadhatók el.
Érkezések csak rendkívüli esetben kerülhetnek vissza.
Kiadó-hivatal:
Budapest, IV. hímző-utca 7. sz.
Hová az előfizetési pénzek küldendők.

Előfizetési díj:
Vádira postán vagy helyben hárhoz havonta:
Egy évre 20.—
Félévre 10.—
Negyedévre 5.—
Egy hónapra 1.50
Egy szám 6 krajczár.
Hirdetési díj: 9 hasábos postai egy-
ségi hirdetésre 12 kr., többször 10 kr.
Bélyeg díj minden hirdetésért ka-
lón 90 kr.
Nyitólétre: 6 hasábos sor 30 krajczár.

A kabinetigazgatóság.

Az erdélyi igazgatóságban sűrű sorrendben látjuk a törvénytelen kormányzati eszközök alkalmazását. A kém és zsanád-rendszer föllépését, a zaklatást, a nézőkést és befogatást most a kabinet igazgatóságának törvénytelenessége követi. Minden jel oda mutat, Tisza Kálmán parlamenti nyilatkozatai utaltak rá, hogy itt Budapestben a miniszterium körében török a fejéket, minő utasítást adjanak a királyi ügyvezetésnek és törvényszéknek.

Es ez bizony gondot ad. A „szabad-elmű” miniszterelnök ugyan már kimondta, hogy az állam védelmezésének címén törvény nem léteiben is képes lesz megbüntetni a compromittáltak Csákhogy törvény hiányában legalább a jogi alap és legalább „rendmentő” ürügy kell. Hanem a bűn ténylédéké it teljesen hiányzik; nem tudnak paragrafust keríteni azon szigor mentéséhez, a melylyel a Bécsből kapott parancsra minden áron föllépni akarnak.

A budapesti kormány azonban forcirozni akarja a törvénytelen ítéletet. Alkotmányosságunk csufjál az osztrák büntető törvénykönyvvel uralkodnak Erdélyben s notiónak, hazugságok tüntetik fel az uniót, akár csak Schmerling verwickolási teoriájának szolgáltatásának igazat.

De az osztrák törvénykönyv sem elég már nekik. Ez is szelid, ez is megköti kezeit a jelen esetben. Minek is törvény, a hol a nagy mogul akarata szab törvényt és ad jelt a minden áron való elítélésre.

De hát a minden áron való elítélés nehezen megy. A jogászok már is me-nyirelet látnak az igazságszolgáltatás függetlenségére ellen a büntetés forcirozásával. Általában az a vélemény, hogy a kormány pressiót gyakorolt az egész ügyben az általa jelenetezett erőszakoskodással. Nem is osztrák, hanem a muszka igazságszolgáltatás kezd felütni fejét, a mely rendeltetle történik.

Jogászai körökben már a vizsgálati fogságot is erőszakoltnak tekintik. Állandó lakással bíró és ugy erkölcsi, mint anyagi biztosítékot nyújtani képes polgárokkal szemben. És erre nézve a felizgott jogászai körökben osztatlan a vélemény. Ilyen véleményt formálnak a következő sorok:

„Tudvalevő, hogy Erdély a Bach-korszakbeli osztrák törvény bologító uralma alatt van. Az osztrák törvény azt rendeli, hogy a vádlottat elővizsgálati fogságba tenni csak akkor van jogosítva a bíró, ha öt évet felülhaladó büntetést szab a büntető törvény az elkövetett tényért a bűnösre.

A török önkényesek ügyében, mert csak így lehet minősíteni, a mi ott tervben volt, letartóztatottak még mind fogva tartatnak ezen törvény ellenére, mert azt senki sem fogja állítani, hogy fegyver-csempészésért, rendőri vétségért valakit öt évi büntetéssel sújtana a törvény.

Törvénytelen toborzást nem lehet minősíteni, mert sehol egy ember sem volt összeírva De ha ilyen fenforognais, öt évi börtönnel ez sem sujtathó. Az állam semlegessége megtámadva nem volt, fegyveres csapatok alakítva nem valának, tehát idegen terület fegyveres megtámadása még kísérletként sem állapítható meg.

Ezek után méltán kérhetjük, hogy az elővizsgálati fogság miféle törvény alapján tartatik fenn és rendeltetett? Ugy sugdossak hűtlenségi felségárusítási pört kezdenek, a foglyokat azért vizsik Vászárhelyre. Ez hajnait törvénykezés lenne! De a ki ez uton halad, ne gerálja magát alkotmányosnak. Ezen az uton Tisza Kálmán még nagyon magasra találja vinni.

De mit mondjunk a bíróságról s ennek függetlenségéről, mikor a törvénykönyvet nem tekintik és felsőbb parancsra cselekednek ott, hol a törvény rendelkezik, és mit vélünk a kormányról, mely kabinet justiciát úz s a bíró helyett a miniszter itél?

Előre uraim ezen az alkotmányos uton! Előre! Ezen az uton terem a Szent Miklós rend és — a katasztrófa.”

két képviselőhöz a bankjavaslatot és nov. elején az összes kiegyezési előterjesztéseket. A már meglevő és netán még telmerülő differenciák nagy nehézség nélkül kiegyenlíthetők a főrendiház tárgyalások alkalmával, és az új gazdasági kiegyezés életbe léphet 1878. január elején, ha az új osztrák-magyar bank nem is fog azonnal működhetni új szervezeteivel. Mindez azonban kiindul azon föltevésből, hogy az osztrák regnicularis bizottság, vagy az osztrák törvényhozás engedni fog a restitúció kérdésében, melynek kedvező megoldása nélkül nem kényezhető a kiegyezés létesítése.

Az utatról szóló törvényjavaslat aligha fog minden nagyobb vita nélkül letergályatni. Az ország különböző vidékeiről értesítenek bennünket, hogy az érdeklődés e javaslat iránt igen nagy, s különösen öhajtanak, hogy oly intézkedések vétesenek fel a javaslatba, a melyek mellett a közmunkavégzési perekkel való visszaélések teljesen lehetelenné létesésének.

Az osztrák-magyar Lloyd subventiójának megújítása, melyre tudvalevőleg reflektálni kellene a jövő évi közös költségvetésben is, oly kérdés, — írja a „B. Corr.” — mely még mindig megoldatlan. Ha a Lloyd-társulat nem siet elfogadható propositiókat tenni, illetőleg nem fogadja a két kormány ajánlatát és feltételeit, megeshetik rajta, hogy nem lesz beállítva a legközelebbi közös költségvetésbe, az ő számára semmiféle összeg.

Az országházról.

Hogy mily rendszertelen ide-oda kapkodás jellemzi a kormány gazdasági politikáját, mutatja a ezukor adóról szóló törvényjavaslat, melynek általános tárgyalását ma kezdte meg a képviselőház.

Az 1868-ik évi XX. törvényezik értelmében a czukor megadóztatása vagy általános nyozás, vagy a répa hivatalos felmérése vagy a gyártmány neve és mennyisége alapján történt. A f. hó április havában benyújtott június 28-ikán tárgyalat törvényjavaslat pedig az 1877—78 és 1878—79. évi termelő idényben a répa mennyiség hivatalos felmérésére alapított az adórendszert, fennhagyva a czukorlőre termelésre kizárólag sajtókat használó gyárakra nézve facultative az általános nyozás; s két évi provisoriumot követő időkre pedig az idézett javaslat 3-ik szakasza kizárja egy répa felmérését, valamint az általános nyozást a kész gyártmány megadóztatását lépteti életbe.

A gyártmány megadóztatásának ezen rendszere, bármennyire is ellenzik azt némely gyárosok, s bármily nehézségekkel is lett volna összekötve annak kivitele, mégis biztosította volna a magyar czukoriparnak legalább fennállását, ha virágzását nem is. Alig mult e azonban pár hó azóta, hogy a kormány ezen adórendszer mellett szállt síkra, s már is a most benyújtott törvényjavaslat 1878-ik évi augusztus elsejéről kezdve kizárólag általános nyozás utján rendeli kiszabni a czukorforgalmazási adót.

Vajjon egy öntudatos nemzetgazdászati s pénzügyi politikának jele ez? Ily ide-oda kapkodást követ el a kormány oly kérdés tárgyalásánál, melynek balra vagy jobbra való eldöntése a magyar czukoripar léte vagy nem léteire lesz elhatározó befolyással.

A mai tárgyalásnál először is Lukács Béla intézett sikeres támadást a javaslat ellen, mely miként előzője a szászadóról szóló törvényjavaslat előfejtételezi a közös várn és fogyasztási terület elfogadását, — mely a magyar czukorgyártás különleges érdekeit teljesen tekintet nélkül hagyja, mely újabb tíz évre kitési az életveszélyes versenynek a magyar czukoripar az előrehaladottabb osztrák czukoriparral szemben.

Hogy mily meggondolatlanúság közös vánterület mellett egyenlő adózási rendszert lépteti életbe az osztrák s a magyar czukor iparra nézve, azt befogja látni mindenki, ki meggondolja azt, hogy az osztrák és a magyar répa czukortartalma közt oly differencia van, hogy míg nálunk körülbelül 12% mészra répa kívánthat meg egy mészra nyers czukor termeléséhez, addig Ausztriában csak 10 mészra, tehát 25 százalékkal kevesebb, — a kedvezőtlenebb éghajlati viszonyokat, az aratási rossz eredményeket, a munkaviszonyokat, a drága tüzöl anyagot s a többi körülményeket, melyek a magyar czukoripart terhelik, nem is említjük fel e helyen.

Visszatérve Lukács Béla beszédére, ez oly érvekben gazdag támadás volt a javaslat ellen, hogy előre is lehetelenné tette annak sikeres eldöntését, Simonyi Ernő nem is tartotta szükségesnek Lukács beszéde után a javaslat hosszabb ellenzést. Hegedűs Sándor megkísérelte mégis a törvényjavaslat védelmezését, egy oly beszédben, mely igen is helyőzn való lett volna az osztrák reichsráthban, a magyar képviselőházban azonban csak megütözéssel lehetett ezt végig hallgatni. Hegedűs Mocsáry Lajos leokézta meg megadóztatása annak Lukács ellenében felhozott állításait. — A javaslat ellenes szók-

A hírlaptudósítók a harezteren.

(Külön haroztéri tudósítól.)
Súmla, október 1.
Bármint okoskodunk is, mindedig nem tudtuk kispeulálni, mi lehet oka, hogy Mehemed Ali egyszerre oly erőlyesen lépett fel a hírlaptudósítók ellen, s a eszkerovnai visszavonulás alkalmával mind kitöltötte a táborból, sőt még a katonai attackék sem maradhadtak ott, s a mi ennél is több, az ambulancsok orvossait s más tulajdonképp a hadsereghez tartozó személyzeteket, de idegeneket, a vizsgavonulást elől elmasiroztoták. Hogy eme furcsa rendszert Hasszán herceg és Sáli pasa idézték elő, az tagadhatatlan, mert miként bologdult A z i z pasa emlité egy alkalommal, vannak török táborokból, kik mindent megtérnek maguk körül, csak hírlaptudósítók nem, azért figyelmeztetett is, hogy óvakodjanak eme nehány főről, mert könnyen kellemelenségem lehetvelük. A néhány alatt bizonyra Hasszán, Sáli és Achemed R.ub értenők. Az előbbi főleg az Achemed R.ub értenők. Az előbbi főleg az Achemed R.ub értenők. Az előbbi főleg az Achemed R.ub értenők.

Midőn Súmlába visszatértünk, oly hír volt elterjedve, hogy a hírlaptudósítók nem követhetik többé a hadsereget, hanem a főhadiszálláson kell magukat meghúzniok. Ezt erre zaj. A levelezők elkezdtek pakolni, s kijelenték, hogy azonnal elhagyják Súmlát, mire aztán a törökök jédtek meg, s egy mai megkeresésére azon választ nyertem, hogy az általános kiállítás, csak az utóbbi visszavonulásra vonatkozott, s ezutánra ismét a régi rendszer lép életbe, hanem csak néhány levelező részére, míg a többieknek vagy Súmlában kell tartózkodniok, vagy tartoznak elhagyni Bolgárszágot.

Ebbe mégis meggyűntünk némelig, ambar nem valami nagy előny, mert mindössze alig néhány hétig tarthat még az idei hadjárat, aztán meg sokinek seines valami nagy kedve a beállott hideg, esős időben excuriókat tenni, s isten szabad ego alatt tanyázni.

Más különben nem valami nagy baj az, ha a hírhés levelezők egy része elúttik az eddig élvezett kedvezményekről, legalább a világ lassankint majd kijönödik, s nem ad oly feltétlen hitelt az angol lapok humbergújának. Valóban bosszandóknunk kell az angol levelezők magatartásán, kik a harezteren valóságos compromittáltak a hírlapirólalant.

Eleinte nevetük, de látva mint ozítálja ezeket más lap, mint autentikus kufforrásokat, bosszandóknunk kelle, mert az angol lapok táviratai és egyéb hírei közül legalább is 90% szédelés. Különösen beleszerettek a magyar lapok a „Daily Telegraph”-ba, melyet Súmlában egy kis görög gyerek képvisel, kit nem régiben lzzet bey, mint egykori polioct, kidobott sátorából. No ez a fizkö soha nem hitte volna, hogy valaha egy tekintélyes angol lapot képviseljen, compromittáltja is azt uton utólen. Óvlassuk is lapjában híres táviratait, harezteri tudósításait, s a mi fő a mi rováunkra, mert az ipsa még puskaport nem látott, hanem azért mint szemtanú írja le az ütközeteleket, mely leírás teljesen ellit a jelen voltakéteit. Ebben méltó társai a többi angol levelezők, s mégis az angol lapok az autentikusok. Pedig ha mindenki úgy ismerne a viszonyokat mint mi, bizonyára nem igen cizálná az angol forrásokat.

Érthetetlen, miért kapkodnak a magyar szerkesztők az angol lapokhoz, mikor közelebb is találhatnának hitelt érdemlő kufforrásokat. Ott van a sptaki hareztekhöz a „Kölnische Zeitung”, a sptaki főhadiszálláson, vagy a Lom melletti hadseregünk hitelt érdemlő tudósítók tart a „Republique Francaise”, „P. Lloyd”, különösen pedig a „N. F. Presse.” Ha nem tartanák levelezőket it a magyar lapok, legalább ezáltalának hiteltel kufforrásokat.

Képzem Mehemed Ali visszahívásáról is mennyi mindenféle híres beszéjtök világra a hírlapirólalome elalakít, pedig ez még nem is: kinéthető bevégzett ténynek, csak annyit áll, hogy a serdár ekremégi kérdés közel áll a megoldáshoz. E pillanatban úgy állnak a czanceok, hogy Szulejman n. pasa, ki igen jól tud parancsolni, de épen nem engedelmesebb, valószínűleg kinevezeték, s Mehemed Ali pasa helyett átveszi a főparancsnokságot, s vezére lesz a Lom melletti hadseregnek. Mehemed Alit, mint mondják oly okadoalással teszik a balkáni hadsereg vezérére, hogy Montenegroban kitüntetven magát a hegyi harczokban, erre nézve új tétel nyilik neki a Balkánban. Más hírek szerint a generalissimus visszatér Konstantinápolyba, s valószínűleg a hadügyminiszteri tárczát veszi át, míg a Balkán hadsereg parancsnoka Reuf pasa lenne, ki táviratiilag már Konstantinápolyba is hivattott. Szulejman n. pasa kinevezésének nem sokan örülnek, mert a sptaki harezek miatt sokat vesztett nimbusából. E mellett Szulejman bár igen tisztelt hadvezér a magnóéletben, de az ütközésben épen nem kiméli a vért, s félni lehet, hogy vakmerősége könnyen féláldozhatja az egész hadsereget. Ez nagy baj lenne, mert Törökország már közel áll a kimerültséghez, s nem valami sok katonát küldhet többé a harezterre.

Az oroszok egyre szállítják segédcsapatait, s a törököknek nemcsak új zászlóaljakra van szükségük, de a soraikban tördint hiányokat is pótolni kell. A török hadsereg eddig 19,000 embert vesztett halottakban és sebesültekben (ez ugyan szép arány az oroszok 62,000-nyi veszteségével szemben), s a veszteségek pótlását úgy kívánják eszközölni, hogy fegyver által szőlítják a basibozukokat, s már az egyenruha is megérkezett számukra. Ez által, európai Törökországból 50—60,000 emberrel erősödött a hadsereg, s pedig nem is újonczokkal, mitűn a basibozukok mind gyakorlati katonák, s a tüzből többször megfordultak már. Csak uniformis és tiszték kelleneek, s készen áll az új sereg.

Lukács Gyula.

Páris, okt. 15.

A választások — Páris képe. — A közönség magatartásai. — (Saját levelezőnkől.)

Tegnapki táviratomban csak általánoságban jelezhettem a választás eredményét. A VIII. arondissementben sikerült egy szál bonapartistát választani, a többi mind republikánus. A departementekből tegnap csak annyit hírek érkeztek, hogy mindenütt 363-as volt jelölve, ma már tudjuk, Páris és departementisben választott 166 republikánus, 71 monarchista és 3 ballotage. Az adatok még nem teljesek, mind a mellett „La France” közleményét biztosan engedik a republikánusok főnyes győzelmet reményelni, mert a nagyobb departementokban az eredmény — mely pedig kedvező — döntő; továbbá Páris 20 arondissementben 19 republikánus képviselő van. S ezzel a coalitio intrikus működése halomra van döntve.

A választási napokat megelőzőleg furcsa képek voltak az utcáknak. Számos falragasz, különféle programmal, némelyik fontos eszméket tartalmazva foglalták el a paloták legdieszebb falait, úgy köz, mint magánépületeknél, ide érve a színházak, áruháak stb. sőt az 1836-iki francia törvényben ez alól dispensált épületeket is. Minden ilyen program „Éljen a köztársaság” felirattal kezdődik. A republikánusok a többiek erősen szemére hányja, elfeledkezés, hogy az ellenzék az eszközök megválasztásában sem consequens, miközbe — ugyanondanak — egy oly párt ellen, melynek vezéralói minden nemben lelkesedő szívben mélyen megvannak. Mindamellen a coalitio megette a mit tehetett; a „notre dame” különösen mühelyök.

A tegnapi (okt. 14.) választás, mint jeleztem, a legnagyobb rendben folyt le. A „Le francais” nagyon tartott attól, hogy néhány nap múlva a hajmeresztő korteszfogások és elkövetett pressiók a választás hangulatának fordulatot fognak adni. Ilyesmik meg, — hogy e sorokat írom — nem derítettett fel.

Már kora reggel figyelemmel kísérem a következő mozgalmat. Rendre jártam az arondissementokot; mindenütt méhszorgalommal dolgoztak. (Franciaországban „közönség közborgató” munkát is végeznek vasárnap d. u. 5-ig.) A rendőrséget voltam kíváncsi látni működésében, de úgy látszik még a spicak sem voltak rendkívüli mandatummal felruházva. (Ilyesmit tehát csak nálunk szoktak tenni. Szerk.) Delután a kis börzén láttunk tolakodást, de ez össze sem fogott a választással. Este felök a „vasárnap publicum” a nagyobb boulevardokhoz a Seine partján kereste szórakozását anélkül, hogy a kép mozgalmi színezetet öltött volna. Korszákban, crémériésekben, — ha az ember átment mindennapi politikával hevesen lehetett hallani vitákozni.

Már 9—10-kor számos lap találomra hamis adatokkal 4—6 kiadásban jelentést áruoltott a választási eredményről, mit a kíváncsi közbőség vasárolt is. En szerencsémre nem kaptam beöle. Parisban 50,392 ember szavazott. Ez adatokat a leghitelesebb forrásból igyekeztem meríteni.

F. J.

Muszka állapotok Erdélyben.

Az Erdélyben a polgári és személyes szabadság törvényellenes módon dühöző zsanád-rendszernek rendkívüli nyomozási intézkedéseinek megismertetéseiről kerülni uton igen jellemző tudósítások kaptunk előtára hivatalos adattal is.

Igen jellemző e tudósítás a kormányra, mely a fusó alkalmával kitüntetett kétszínű és csáló rendszerrel mindenütt és mindenben gyűlöletes következetességgel megtartja. Mind a külvilág felé, mind a parlamenti nyilatkozataiban más-más felfogást áruol el e kormány, mint tényleg Erdélyben követ. A parlamentben megtagadott minden tudomást a rendkívüli intézkedésekről; Erdélyben ellenben kém és rendőrbiztos minőségben emberek járnak a székyesség közt, a kik a leghitványabb módra tüként keresnek rávallókat, tanukat és áruolok. Játszák az agent provocateur koreszkában, kínálgatnak pénzt a vallomásokért, szóval kihívó erkölctelen és törvénytelen módon igyekeznek megérdemelné a napi díjakat és utazási költségeket, a melyeket hoz képviselők és járendő kortések, szobébe eszusznak.

És a mily eljárás követ rendkívüli intézkedéseivel, Szende zsanádszervelet, az illetékes bírósság mellőzésével a kormány, ugyan ily rendkívüli indokolatlan intézkedések megtételére erőszakolta a székyely törvényhatóságokat.

Hú másolatban lapunkhoz beküldtek ily rendkívüli intézkedéseket fogantató rendeletet, a mely által Horváth László oly utasítással küldetik ki, hogy több község hatósága felett „rendőri felügyeletet gyakoroljon.”

Ez még semmi. A rendelet meg is mondja, hogy rendkívüli alkalmazásának, mely semminemű törvényen nem alapszik, s melyhez a szolgabírák, körjegyzők a törvényes ut mellőzésével utasítottak, mi a „löcszija.” Hát bizony „a megbombolt csend és rend” helyreállítás.

Ezek a rendelet szavai, a melyekre joggal tehetjük a kérdést a napoleoni szabású kormány-rendszerhez: „Csend és rend helyre állító” rendkívüli intézkedéseikkel hogyan egyeztetethet meg a „csend és nyugalom” teljességéről világgá bocsátott hírek. Ha meg nem bombolt a csend és rend, akkor mirevaló a helyreállítás?

Valóban nagyszerű szédelés a hivatalos hatalommal. S még e kormányunk javára szavazni is mer egy parlamenti többség hitványlelkűsége! Igazán megjött az idő, midőn egy mélység fogja elválasztani a két pártot, a melyek közül az egyik a béreltki reactionarius elemek alkotmány és hazaról csoportja, a másik a hazafias nemzeti pártot fogja zárni soraiban. A jövő választásra előrelátatolag ez értelemben fogunk a választókra appellálni.

Lukács Gyula.

Maga a rendelet, mely e rendkívüli kiküldetéséről és rendkívüli hatóság gyakorlásáról szól, egész szövegében így hangzik:

Sz. 115. éln. 1877.

A tektis. szolgabíró és körjegyző urakhoz.
A méltóságos főispán ur 446. szám alatt f. hó 6-áról kelt intézkedésével arról értesít, hogy a megye felső részében mutatkozott rendhábortás miatt azon ezélel, hogy a felizgott kedélyek nyugalomra tereltesse, főjegyző Horváth László urat K. Vászárhelyre oly utasítással küldötte ki, hogy ottan petelneki, kézdüldölts és felső, valamint orbi szolgabírói járáások Bereczk és K. Vászárhely rendezési tanácsu városok területén, a közigazgatási közegyek területén a rendőri felügyeletet gyakorolja, s a szomszolt elhelyezett katonai karhatalommal szükség esetén saját hatásköréből rendelkezze.

Midőn a fentebb érített intézkedésről szolgabíró urat értesítien annak fogantatóására vonatkozólag sietek oda utasítani:
a) hogy járásában a községeknek nevezett főjegyzőnek kirendelését és annak ezéjelt azonnal hozza sietőleg tudomására;
b) szolgabíró ur minden oly jelentésüket, melyek a mozgalomra vonatkozhatnak, egyenesen kiküldetésével megbízott főjegyző urhoz tegye, onnan várjon netalán további szükséges intézkedést;

c) utasítását és rendeleteit pontosan és kifogástalanul teljesítse az általa netalán igénybe vevő karhatalmat hivatalos rendelkezései által szükség esetén más erővel is támogatva.
Ezen kiküldetésnek főczélja a megbombolt csend és rend helyreállításáa lévén, elváróm, hogy méltóságos főispán urnak legelől jelzett rendelete készségesen fog teljesíteni, t. szolgabíró ur hazafias kötelességének ösmereid az amugy is ellitelt mozgalom megfékezésére, illetőleg megszüntetésre teljes befolyását t. hivatali hatalmát felhasználni.

Felkérnem jelentékenyebb esetekről engemot annak idejében értesíteni.

S.-Sz. Györgyön, 1877. okt. 8-án.

Ferró Ferencz, s. k. alispán.

Annak bizonyítékul, hogyan vélekedek jogász körökben, nemcsak it, hanem Erdélyben is, szolgálhat a „Nemero” marosvásárhelyi távirata, mely október 16-ikáról szli, s rövid szavakban igen érthető világításba helyezi a szász és román törvényezési bírák kezében nyugró igazságszolgáltatás állapotát, a melyet önálló bírói körökben is ellitelt, mert a kérdéses esetben nem látnak más puszta „rendőri kihágásnál,” a hogyan legrosszabb este mi már közödelog minősítették a mozgalom büntethető oldalát.

A „Nemero” távirata így szól:

„A m. vásárhelyi királyi igazságszék” Binder (szász) elnök és egy román bíróval e hó 14-én tartott tanácsülésén kimondotta a székyelföldi mozgalomért letartóztatottakra — előadó Hildebrand véleménye ellenére, ki tényállás hiánya miatt illetéket fölmenteni kért, — a csendháborítás büntényét. — Vádlottak föllobbztek. A királyi tábla elfogulatlanul fog itátni. A tábla bíráinak egy része csak rendőri kihágásokat lát az egészben, praktikusabban jogászok tényállás hiányamiatt a kereset megszüntetése mellett vannak.

Bizton számíthatunk ez ügy legkedvezőbb eldöntésére.

Hogy mennyire nincs a büntető törvénykönyv szabványai alá eső tényálladék a székyely mozgalom miatt törvénytelen elfogott ügyéről, az a „hoch officios.” „Kelet” tudósításából is kiviláglik, a mely lap a kézdü-vászárhelyi kihallgatásról következő részleteket közöl:

„Mihály Albertet f. hó 4-én a főjegyző kihallgatta: ugyszintén Horváth Ignácot, Balázst, Szűcsöt és Csüdört. Első beismerta, hogy személyes vezetése alatt szállítamnt indított Horváth részére, de Maksa és Szentgyörgy között husz fegyveres egyén megtámadta, s minden ládát elvett tőle. Horváth nem tudja mit, mi okból és ki küldött. Balázs ártatlanságára hivatkozik, s biztos tudomásom szerint neki nem is volt semmi része ez ügyben. Szűcs állítása szerint az ügyvezető megrendelt korakó helyett érkezett hozzá tévedésből a fegyver, s mielőtt bejelentette volna, öt letartóztaták, raktárából pedig valaki az érkezés éjjelén a fegyvereket ellopota.”

E részletekből meggyőződhetik minden jóvaló ember, lehet-e igazságos, vagy csak helyes volt-e a kormányunk oly önkényeszerűleg eljárni? Alkotmányosnak nevezhető-e legfővölebről is a rendszer, a mely erőnek erejével bünt akar kistítni és folytatja zsanádairaival a nyomozást, mintha bizony e zsanádok, ha épenességel nagyon rajta vannak, maguk is nem csempészhetnék puskát, csakhogy fölfedezhesék; s mintha a fölfedezés már a mozgalomban való tényleges részvét megállapítható lenne.

Vajjon egyszer volt arra csak példa, hogy a dohány-csempészek másnak helyiségébe annak tudtán kívül rejtették el az árut, hogy a gyantut annál inkább tévúra vezessék. Ha lehetett Wodrianné nevére fegyvert szállítani, a mozgalom vezetőinek bizonyára volt annyi eszök, hogy a havasokon a legkevesebb gyantuba hozható egyén tanryán rejtették el, a mit akartak.

Szóval a fegyvertalálás soha sehol sem tekintetűt bűnnek, még a provisorium idejében sem, csakis a Tisza-kormány érdemhajhászása kellett hozzá, hogy bűnné kvalificáltassék, melyért „csendháborítás” vagy „áthorzás” címén pert lehet indítani.

A kik legfővölebről ismerik a büntető tör-

vénykönyvet, azok hallatlanok fogják találni, hogy bár a legegyszerűsített ezekben bármelyiknek módosítható a széles közönség. Kabinet igazságszolgálatát eljárhat így; de valódi független igazságszolgálatát soha.

A nyomozás egyre foly a székelőföldön. A zsandárrendszert nem tudván a büntény alanyi és tárgyi tényállását a világ bármely törvénykönyvének megfelelő alakban előteremtini, meg folytatást jár, áldozatok és bűnyomokot keres. Erre vonatkozólag írják:

„A csendő főhadnagy őrmesterével falról-falra jár együtt nyomozók a szolgabíróval a fegyvereket, toborzókat a toborzókat. Időnként folyton ezírák egy csendő vezetés mellett két-két román vívő a falakon s vidéken. Különböző csend és néma nyugalom uralkodik.”

Mint a „B. Corr.” értesül, csak akkor fog a delegáció idejülszakának egybeírásai határideje megállapítani, ha a kiegyezési tárgyalások oly stámbum léptek, mikor előre látható azok valószínű végeredményét. Minden esetre azonban nem fognak a delegációk későbbre mint december hó elsejére összehívhatni.

Nemrég interpelláltot intéztetett a képviselőházban a helygimnázium, mikor fogja bevezetni a katonai beszállításra vonatkozó törvényjavaslatot. Mint a „B. Corr.” értesül, egészen kész az a törvényjavaslat, de a vele egybefüggő, a megyei házi pénztárra vonatkozó törvényjavaslat még nem készült el egészen. A mint a javaslat szövege véglegesen megállapított, be fog terjesztetni a katonai beszállítási törvényjavaslatot együtt a törvényhozásnak. Ez minden esetre még ez évben fog történni.

Mukhtár pasának egy Konstantinápolyban közzétett távirata beisméri a f. hó 15-iki vereséget, de a vereségre nézve egészen más adatokat közöl, mint az orosz hivatalos távirat. Mukhtár távirata szerint míg a törökök csak 900 embert, az oroszok egy lovasezredet s három zászlóalj gyalogságot veszítettek, mi nemcsak arányban nem áll az utóbbiak győzelmével, sőt ezt majdnem egyenlővé teszi Pyrrhusával. Még egy-két líly győzelem, az s ázsiai orosz főhadér még kell ellenállásra is képtelen seregű szigorodik össze.

Nem lehetetlen ugyan, — legalább állítják — hogy Mukhtár távirata a nép megnyugtatóra végett jelentékeny változtatáson ment keresztül, mi azonban a változtatást nagyon lényegtelenné tartjuk, mert ha az oroszok győzelmét oly tökéletes volt volna, mint ők híresztelik, bizonyosan nem kósnének azt kiaknázni, — már pedig az oroszok még mindig egy helyen vesztegelnek.

Az európai harcstéren még semmivel sem vagyunk tovább a döntő útközre való készülődésnél. Plevnánál Miklós nagyherceg, a Lomná híri szerint Szelejman passz akar támadni. A Plevna ellen intézendő támadásról más alkalommal már elemeltük nézetünket. A mi Szelejman passz támadását illeti, azt hisszük, hogy ő ezt nem tartja sürgetősnek. Az oroszok erőltetik a féli hadjáratot, nekik van szűkségük alkalmas telő hely elfoglalására, tehát nekik áll érdekében a török hadsereget megtámadni. A trónörökös azonban 60.000 emberből s 300 ágyúból álló haderejével, melyhez még 40.000-nyi tartalék is 100 ágyúval számítandó, elszakított helyeken Szelejman részéről várja a támadást.

A bolgárszági orosz hadérő, beleértve az odaérkezett 87.000 embert számoló gárdacapatokat, most már 260.000 emberre tehető.

Az orosz sereg helyzete Bulgáriában.

A Colburn-féle „Naval and Military Journal” folyó október havi füzeté a XIX-ik század második felében lefolyt hadjáratokat jellegző, ezek között a bulgáriai hadjáratról következőképpen vélemez:

Az oroszok európai Törökországban a németek 1870-iki invázióját utánozzák, a német, hogy tekintete vettek volna ama különbséget, mely Franciaország és Törökország között létezik. Leve amaz gazdag és a polgárisultság magas fokán álló ország, Törökország pedig szegény és felfárbó népek által lakott. Mint a németek igyekeztek az ellenséges területre nagy tömegeket dobni és azt hívek, hogy valamint azok két hónap alatt Paris árá értéket, úgy ő is hat hét alatt Konstantinápoly elűt lehetnek. Suha sem gondolták volna, hogy a szegény, Giadstone által már feloszlásra ítélt Törökország hatályos ellenállást fejtsen ki, mint a harezas és lovasias Franciaország! és ime, rosszul számítottak. Ellenséges területre lépve sem oly gyorsan nem tudtak kifáradni mint a németek, sem pedig hasonló ügyességel a helyes támadást vonal megvalósításában. Negy seregűk a Dunán átvette be kellett látniok, hogy országban működőnek, a hol igen kevés ü van és kevés is roz; a hol az elmelezés igen nehezen szerzhető be; a hol számos erős és könnyen védhető állás van s a hol oly ellenséges találtak, mely azokat mindenkor megvédeni képes jó fegyverzettel ellátva és oly lovassággal, mely az orosz lovassággal megmérkőzni tud. Elégéltél nyerek a cseressz lovások, kiket hazajutólk kiűzek, hogy most a Lom partjai és a Balkánban ellenfeleikkel ismét szembeállítottak, azon gyűlölt közak-sontniák, melyek a krimiai háború után gyermekeiket és nejüket leoldították. Hogy a török lovasság mennyire féken tartotta az orosz lovas csapatokat, azt elége bizonyítja az, hogy Osmán passz Viddinből legalább is harmincezer emberrel meglepő erőketetett Plevnába.

Az oroszok dunai átkelésük után épen nem mutattak valami ügyes magviselést. E tekintetben már nem sikerült a németeket utánozniok: mert haderejük szétfogyócskálék és egyszerre három-negy különböző hadműködéshez láttak, melyek közül egyik sem sikerült. Működésük e kiterjesztésének egyik oka a bolgár házadásra való készlet, melynek más következménye ugyan nem lett, mint az, hogy a szerencsétlen bolgár parasztok kitérték annak, hogy felbontott szomszédjaik által kiirtassanak. Gurko balkáni expedíciójának az általános vagy a bolgár felállításra lehetett, vagy pedig csupán egy hasznoklóni hadi kirándulás volt, és egyéb következménye nem lett, mint néhány bor-

zaszó harcz a Sipka-szorosban, melyekben a törökök bebizonyították, hogy épen oly jó katonák mint az oroszok, vagy még jobbak, habár Szelejman passz macacs, de ezáltalán támadásai igazolva nincsenek is.

Az oroszok működési minden tekintetben rosszul vezetetteknek bizonyultak. Oly országban helyezkedtek el, a hol a közlekedő télen át magukat nem élemezhetik, hátukban egy széles folyóval, melyen mindössze két deréghídát építettek, a melyek akár a török monitorok által elromboltathatnak, akár pedig hideg évszakban a zajló jég által elsodortathatnak, két oldalukban és arczban egy-egy ellenséges seregrel.

Helyzetük hasonló Napoleon 1813-iki helyzetéhez, midőn a szövetségessé seregeitől volt körülvéve, s a midőn, ha az egyik sereg ellen előnyövel, a másik által hátban támadható meg. Hasonló helyzetben volt egyszer-kétszer Hannibal is, csakohy Nikolaj nagyherceg aligba lesz képes magát ily helyzetben a nagy earthagozhoz hasonlóan felállítani.

Az oroszok jobboldalán egy erős elszakított tábor van, melyet kiküldének eddigéle sehol sem sikerült, egy másik sereg baloldalukban, és pedig erőtlenyek, sőt egy szeretlenül erős elszakított táborra támaszkodva. Szemben az oroszokkal a balkáni sereg tartja a szorosokat megszállva és a Drinápolyba vezető utat biztosítja.

Összesen véve a védelmezők hadállási igen erősek és fenyegetők. Az oroszok egy csekély kiterjedéű országára vannak szorítva, a hol sokáig csapataikat élemezni nem képesek, — három hadsereg közé bekeelve, melyek mindegyiknek biztos visszavonulási vonala van, míg ők csak Sztivóra és Nikápolyra vonulhatnak vissza, mely helyek haderejüknek negyedrészt sem képesek befoglalni, és a mely városok a barátságos (román) területől egy széles folyam által vannak elválasztva.

Ily körülmények között az oroszokra nézve legzselezsebb volna hadseregük nagyobb részével a Duna jobbpartjára visszahúzódnak a többi a most említett erődített helyeken helyseregűk hagyva és ott a jövő év eseményét bevárni. Csakohy erre gyorsan kell magukat elhatározniok, mert ha a Duna balparti vidéken még egy esatát találnak veszíteni, a folyamon való átmenetük szerezett veszéssé válhatik. Az oroszok helyzete jelenleg olyanforma, mint a earthagozok volt Campaniában a második puni háború harmadik évében, csakohy nincsen Hannibaljuk, a ki őket a fenyegető veszélyből megmenteni tudná.

ORSZÁGGYŰLÉS.

A képviselőház ülése október 19-én

Elnök: Gyözezy Kálmán.
A kormány részéről jelen vannak: Tisza, Széll, Perczel, Péchy, Bodekovich.
Elnök bemutatja Csanádyégye feliratát az orosz birodalom hatalmi természetéről. A kérvényi bizottsághoz utasítatik.

Jelenti továbbá, hogy Szulha Ágost interpellációjára a közmonika és közlekedési miniszter holnap fog válaszolni.

Következik a napirend: a pénzügyi bizottság jelentése a cukoradóról szóló tjavaslat tárgyában.

Órdódy Pál előadó röviden ajánlja a törvényjavaslatot.

Lukács Béla nem fogadja el a törvényjavaslatot. Azt hiszi, hogy a törvényjavaslatot nem a jelen alakban, hanem a két állam-kormány között kötött egyezmény alapján kellett volna előterjesztetni. Ragaszkodik-e tekintetben az 1867. XII. t. cz. szelleméhez és Magyarországban ott kifejezett közjogi állásához, mert az határozottan megszabja, hogy ezen ügyek elintézésének oly módon kell történni, mint két egymástól jogilag független ország egyezkedési törvények.

A tárgyalási sorrendet sem helyesli: mert ha a tárgyalás alatt levő törvényjavaslat elfogadjatik, a közös vám és fogyasztási terület kérdése gyakorlatilag van olva, sőt a restitúció kérdése felett is intézkedés történik.

E törvényjavaslat határozottan károsítja a mi érdekeinket; de a kormány compensációra utal. Mégis tárgyalja a házal a törvényjavaslatot, mielőtt az a compensációkat ismeré. A kormány ezzel saját pártjától is azt követeli, hogy olaysmit szavazzon meg, a mit nem ismer.

Attérve a törvényjavaslat tartalmazá, szükségessé tartja azt, hogy a törvényhozás a magyarországi és ausztriai cukorgyártás helyzetével tisztába jöjjön.

A hivatalos statisztikai adatok szerint 68-ban volt Magyarországon 21 cukorgyár, e szám lepadt 76-ban 17-re. Ausztriában volt 68-ban 130 cukorgyár, ezek száma folytonosan emelkedett, úgy, hogy 1876-ban volt Ausztriában 212 cukorgyár. Ugyanezen arányt nyúlva a feldolgozott répanyménység és termelt cukor tekintetében.

A mi az egész monarchia bevételi és kiviteli forgalmát illeti; addig, mi a monarchia cukorbehozatala a külföldről alig egy pár száz ezer forintot tesz, a kivitel a külföldre 1868-tól kezdve 18 millió forintnyi összegre emelkedett.

Magyarországi átlag évenként körülbelül 13 millió ft-ot árul cukrot hozott be. Hogy ezt Magyarország máshonnan nem hozhatta be, mint Ausztriából, az igen világos, mert hiszen a monarchia összes cukorbehozata 1874-ből 19.000 forintra rugott. A kivittelt illetőleg Magyarország 1868-ban 7 millió, 1874-ben már csak 4 millió ft-ot árult vitt ki.

Ebből világos, hogy a magyarországi cukorgyártás Ausztriával szemben határozottan hátrányban van, és a másik az, hogy Magyarország igen nagy mértékben hozza be az ausztriai cukrot, míg más részről a monarchia cukorkivitelét is túlnyomó nagy mértékben az ausztriai gyárak uralják.

Ezen viszonyok természetesen befolyással vannak a kincstár jóvédelmeire.

Mindezekből kiderül, hogy Magyarország cukoripara nem versenyezhet az osztrákkal. Ezen hátrány csak úgy lenne kiegyenlíthető, ha az adórendszerben kiegyenlíthető. De a kormány épen ellenkező javasol és törvényjavaslatban, mely a legkisebb figyelemmel sines a magyar cukorgyárak speciális érdekeire. Nem fogadja el a tjavaslatot.

Simonyi Ernő: Lukács oly alapos érvekkel támadta meg a javaslatot, hogy szőlő nem hiszi, hogy legyen egy tagja a háznak, ki azt megszavazhatná, ha ezen érvek még csak nem is kísérletnek megezőfolatnák. Nem fogadja el a törvényjavaslatot.

Hegedűs Sándor: törvényjavaslat elfogadását ajánlja. Elisméri, hogy az osztrák gyárak technikai képzettség, forgalmi viszonyok tekintetében előnyben vannak a magyar gyárak felett; de e viszonyokat adórendszerrel és vámviszonyokkal nem lehet megjavítani, hanem egészen más intézkedésekre.

Bercseld László gróf főleg a pótdóltetés ellen kel ki. Miután a javaslat szerint, ha az előirányzott jóvédelem a cukoradóról nem folyik be, az a cukorgyárosoknak utólag pótolni kell, meg fog történni, hogy a gyáros mostoha éveken a mellett, hogy a repát kétszeresen fogja fizetni, még nagyobb adót lesz kénytelen fizetni. S ha egy pár gyár megbukik, vagy léeg, vagy egyéb oknál fogva tüzélet beszűnteti, azon eset áll elő, hogy a

cukorgyárosok oly répa után is kötelesek adót fizetni, a mely sem nem termeltek, sem fel nem dolgoztattak. Nem fogadja el a javaslatot.

Mocsáry Lajos azokra, a miket Hegedűs Lukács ellen felhozott, tesz észrevételeket. Semmi oly intézkedés, mely a magyarországi cukoriparra nézve közös törvényeket és eljárásokat megállapítani elfogadhatónak nem tart, mert meg van győződve arról, hogy közös törvények és eljárási szabályok mellett Magyarországon a cukoripar fellendülése az osztrák ippal szemben lehetetlen.

Jelenleg arról van szó, hogy fel akarjuk-e használni az időt és alkalmat arra, hogy Magyarországi cukoriparban segítsünk, hogy lehetővé tegyük Magyarországon ezen ipart, mely hogy Magyarország földrajzi, gazdasági és általában nemzetgazdasági viszonyai közt azok közé tartozik, melyek leginkább valók ezen országunk, kétségbe vonni nem lehet. (Helyeslés a halledől.) Most van ideje, mert lejárván az eddigi vámszövetség ideje, most van arról szó, hogy Magyarország teljesen önálló rendelkezési jogának élvezetében jusszon a fogyasztási adókra és általában mindazokra nézve, melyekre nézve az 1867. XII. t. cz. időről időre kötéendő vámszövetséget állapít meg.

Vagy visszahív Magyarországot az önálló vámtudatára, és akkor a törvényeket úgy a cukoradóra nézve, valamint egyebekre nézve is egyedül saját érdeke szempontjából fogja megállapítani. Vagy ha arra határozta el magát az ország, hogy ujbló vámszövetséget köt Ausztriával, akkor az lesz a feladat, hogy legálább speciális törvényeket hozunk Magyarországra, melyek speciális törvények megalapítását kössik ki, magában az Ausztriával kötendő szövetségi egyezségben, melyek mellett teljesíthető lenne az, a mit az 1867. XII. t. cz. rendel. t. i. az egyik fél a másik fél jóvédelmeit nem csonkítja.

Hegedűs argumentációjára a többi közt a következőket mondja:

Hogy mennyire tulbuzó volt a képviselő ur, mutatója egy további argumentum a t. i., hogy ő még azt is kétségbe vonja, a mi eddig általánosan el volt ismervé, és nem is tagadtott a tulajdonold sem, t. i., hogy a magyar cukoripar kezebe kerülő tartalom, mint az osztrák, s ha ez úgy van, nem lehet követelni, hogy az adótellet Magyarországon csökkentessék. Ha, oly argumentumot akar használni a képviselő ur, melymagunk ellen fordul, vigyázzon legalább arra, hogy ezen argumentum alapos legyen; de még alapsátnak okot is felhozni, mikor az volna inkább feladatunk, hogy az alaposak se jöjjenek nyilvánosságra: ezt — engedje meg, — én a hazafisággal megegyeztethezőnek nem tartom.

Azt is mondta a t. képvis. ur, Lukács Béla t. barátomhoz intézte szavát, hogy hol látták a t. képvis. ur törvényhozási intézkedéseket, a melyek szerint az adó által legyen compensáció azon differenciák, a melyek ugyanazon területen megadóztatódnak gyáraknál a különböző viszonyok folytán felmerültek. Erre nézve látott vagy azt válaszolni, hogy ugyan hol látták a t. képvis. ur oly viszonyt, mint Magyarországot és Ausztriát közt van? Speciális viszonyok között speciális intézkedések kelnek. Ha a mi közös viszonyok Ausztriával olyanok, hogy csak speciális törvények mellett lehet a vámszövetség hátrányától megórnai Magyarországot irának érdeket, azért, hogy erre más példát névels, eféle intézkedésektől visszariadunk egyáltalában nem szabad.

Beszéde további folyamán, kikel a miniszterelnök azon egyetlen ére ellen, melylyel a kiegyezést indokolni akarja, s mely következő: „Ausztriával nemzetgazdasági harcra kelní nem tanácsos; — A jelen javaslat indoklásában a kormány meghamisítja adja elő azon tényállást a melyre alapítani kell az ide vonatkozó határozatokat. Azt állítja a miniszter ur, hogy az osztrák-magyar cukoriparban túltermelés létezik. E szerint megtaunultak a t. miniszter ur indoklásából azt, hogy Magyarország nemcsak hogy van már virágzó ipar, de van az iparnak egy neme, a mely váloságos tulnépessé megy, hogy szükséges ennek korlátozása törvényhozási intézkedésekkel lépni fel, és ez egyik motívuma annak, hogy ezen tjavaslat hozott be.

Hol van az a sok cukorgyár, mely a túltermelés eszközi? Van Magyarországon 17 gyár, ez nemcsak nem bírja fedezni Magyarországi cukorkészletét, hanem körülbelül 9 millió forint árú cukor hozatik be Ausztriából. Hogyan lehet ilyen körülmények közt túltermelésről beszélni.

Röviden kijelentem azon nézetemet, hogy én azt hiszem, midőn mi a cukoripar érdekében akarunk intézkedni, mindenké elözt saját javunkat, saját hazánk javát, saját iparunkat, saját használatának megszüntetését kell szem előtt tartanunk.

Őnök odadobták az alkudozások alkalmával az ország ezen nagyfotosságot érdeket is azon monolohnak, mely már századok óta követelt magának Magyarország anyagi jólétét áldoztat. Ez a moloch korábbi időben azon elvet követte: „faciam Hungariam medicam deinde servam, postremo catholicam.” Koldussá akarta tenni Magyarországot, hogy megfosztassa szabadságától.

Cukoriparunk megvédésére s fejlesztésére e törvényt alkalmassal nem tartom, azt tárgyalási alapul el nem fogadom. (Helyeslés a baloldalra.) Gy. Zichy Nándor a cukor-adó felemelését úgy maga az iparág, mint a kincstár érdekében észlezeritlennek tartja, s tagadásba véve, hogy a gyárosok valami nagy örömmel fogadták volna e javaslatot, ellene szavaz.

Ragályi Nándor a többi közt így szól: A képviselőház többsége még 1867-ben oly merede-lyen lépett, melyen a megállás lehetetlen. Ime uraim, így látjuk a sültyédét fokról-fokra. A szeszadó egy gyöngéd kézszerítés, a cukoradó egy édes esők, azután következik a többi. (Nagy derűltség.)

Elnök: Felkértem a képviselő urat, méltóztassék a dolog érdemére nézve folytatni eladását.

Ragályi Nándor: Tessék elhinni, hogy ezt tovább nem folytathatom, hanem a dolog érdemére terek (Hosszas nagy derűltség.)

Elnök: Kénytelen vagyok a t. házat arra kérni, hogy ezen fontos tárgyat egyez közomsággal méltóztassék verni és a képviselő urat, hogy ezen ügy közomsághoz képest tegye meg nyilatkozatát.

Ragályi Nándor: T. ház! Miután nem volt szándékomban még csak egy hajszállal sem tovább menni, hallgatva a t. elnök ur szavaira is, még csak egy pár szót van ezen speciális törvényjavaslatra vonatkozólag. Hiába igyekszik nekem Hegedűs Sándor képviselő ur elokoskodni a dolog, mert azt semmiféle pápissal be nem bizonyíthatja, hogy midőn Ausztriában szaporodott a cukorgyárak száma, nálunk is szaporodtak volna a cukorgyárak. Ez azt bizonyítja, hogy egyenlő törvény nekik hasznos, nekünk pedig káros. Eneél fogva a törvényjavaslatot elvetendőnek tartván, azt még csak általánosságban sem fogadhatom el.

Széll Kálmán pénzügyminiszter szót emelve azt mondja, hogy hosszas tanulmány, s az osztrák pénzügyminiszterrel egyeztetőleg határozta el magát az általános adórendszernek 10 évre való behozatalára. Alállása szerint a törvényjavaslat nem praecoecupálja a vámkérdés eldöntését, mert a vámjavaslattal egyidejűleg bosszátítik szentesítés alá.

Hogy az osztrákokkal egyenlő törvényeink legyenek, a hazai és osztrák cukoripar egyenlő érdeket követelnek. Közlekedési és munkaviszonyaik ma már tetemesen javultak a 8—10 év előtti állapothoz képest, s így a hazai cukorgyártás viszonyai az osztrák gyárak viszonyai aránylag egyenlők.

A kormány oly egyezséget akar létesíteni, a mely a jelenlegi status-quo-t nem hogy rosszabbítaná, hanem több tekintetben emeli föl. Rebetál ezután Mocsáry szavaira, s oda nyilatkozik, hogy a jelenlegi állapotok az osztrák adó kérdésében abszurdum, a melyen változtatni kell. Miután a tjavaslat ezt az abszurd állapotot orvosolja: szönök azt elfogadásra ajánlja.

Elnök: Az idő előre haladván; miután Mudrony Soma képviselő ur holnap kíván beszélni, holnap folytatjuk a törvényjavaslatot általános tárgyalását. A holnapki ülésben ezenkívül tárgyalás alá vesszük a körvények 42 sorjegyűeket.

Ülés vége 1 óra 50 perczkor.

A főrendiház ma 11 órakor tartott ülésében a bagatell ügyekről szóló törvényjavaslatot a keddi ülés napirendjére tűzte ki.

UJDONSÁGOK.

A király Csávossy Ignác torontálmegyei nagybirtokosnak, jöteknyci czélok és a közügyek előmozdítása körül szerzett érdemei elismerésül, a királyi tanácsosi címet adományozta.

Udvari esküvő. Vasárnap reggeli 9 órakor lesz Gődöllőn Wallersee Mária. Luja bárnő esküvője Larisch-Monnich György gróffal. A királyi család ez alkalomra együtt lesz Gődöllőn, s az ünnepélyre nézve főként a vendégek fogadására sok előkészület történt. Nepoca báró, a királyné főudvarmestere Béesből szinte ideérkezett. Az udvarmester magával hozta a bárónő menyasszonyi készletének egy részét azon ajándékokkal, a melyeket a királyné adandó a menyasszonynak. Wallersee kisasszony egy kegyence a királyasszonnyal, s Gizella főhercegnővel s férjhezmenetelére óta ugróváltó szájat léányként tartotta. Különös jó kedélye és szeretetremódo modora miatt, különben minden ismerője kedvelte. Gődöllő sok fényes vendégek lesz szemtanuja. — Ma érkezett meg Schwarzenburg és Fürstenberg hercege, továbbá Larisch gróf és neje; ugyancsak megjött Andrássy gróf külügyminiszter, ki a nászünnepeken mint a fejedelmi család kanzellárja lesz jelen. A menyegzőre hivatalos Tisza miniszterelnök s báró Wenckheim. A gődöllői kápolnába egyszerre a vendégek nem is fognak beférni. A kápolna a királyné rendelkezése virágokkal lesz kidíszítve. A szerződés a régibb terv szerint Rónay vezetésű; mint tanuk Auersperg gróf és Kinsky szerepelnek. A menyasszony szüleinél megérkezéséről még nem tudni bizonyosat. Az esküvő után carole-t tart teremben a királyné; itt fogadja az új pár a gratulációkat; aztán dejeuner következik s az ifjú pár rögtön kéjtúra megy.

Crispi a főváros érdekes vendége megjelent ma a képviselőház karzatán, Pulszky Ferenc és Öváry kíséretében jött s a főrendi karzatot foglalt helyet. Csakhamar felment udvószerű Kovács László házagny, kit Pulszky mutatott neki. Keszöb Eber Nándor és Helyi Ignác mentek meg fő hozza, s velük vagy fél órát töltött ott, tudakozódva parlament életének részletei felől. Az olasz államfőri csontos arcu, borotvált álla beszélt. Középmérségű alak; az olasz nyelven kívül francziul is beszél nagy érdeklődéssel tanusít minden iránt. — Crispi urat ma délután Ghyey Kálmán, a képviselőház elnöke meglátogatta, és mára egy negyedórát töltött. Crispi ur azután visszament a látogatást a magyar képviselőház elnökének lakásán. E kölcsönös tisztelgés pusztán udvariasági tény volt, melylyel a két collega „tartozott” egymásnak. Azon látogatás azonban, melyet ezután tett Crispi ur Perczel igazságügy-miniszterrel, már egészen más színezetű volt, mert politikai jellegű volt. — Itt Csemegi államtitkár társaságában vart rá az igazságügyi miniszter, kik oly udvariasággal viselkedtek Crispi ur iránt, hogy vele nemzeti nyelvén, olaszul beszélgettek, de minthogy nem tudnak olaszul, tolmács gyanánt Öváry Lipót orosz levtárnoki helyettesét használták. Az eszmecsere egy nemzetközi egyezmény körül forogt, mely a polgári perekben hozott ítéletek kölcsönös végrehajtása tekintetében Ausztria-Magyarországot és olasz királyság között kötendő lesz.

Az osztrák-magyar bíróság által elmarasztalt olaszországi polgár s az olasz kormány által elmarasztalt osztrák-magyar monarchia alattvaló ellen az ítéletnek a bíróságok e nemzetközi egyezmény értelmében kölcsönösen érvényt szereznek. E tárgyat Crispi ur már Béesben alaposan megbeszélte Glaser osztrák igazságügyi miniszterrel s e pourparlést csak arra használták, hogy magának bővebb információkat szerezzen. Crispi ur e másfél órái eszmecsere után visszakoctozott az Európából szállására s ott maradt estig. Ghyey képviselőház elnök, mint halljuk, már hoinap ebédet adt tiszteletre, melyre kitűnőbb képviselők és főurak is hivatalosak. Andrássy Gyula külügyminiszter még nem adhatta tudára az olasz államfőnknek, hogy mikor lehet szerencsés el fogadni, de e fogadást valószínűleg csak holnap este, midőn a külön udvari vonat Gődöllőről Budapestre ér, vagy holnapután fog megtörténni.

Haláleset. Veszprémben e hó 13-án halt meg Propper István nagybekerékű gymnaziumi tanár, hosszas betegeskedés után. Propper István veszprémi születésű s a fővárosi körökben is kedvelt fiatal ember volt.

Rögtön hí hírt. Dr. Muehlyer Rudolph, ki száma éven át működött a helybeli Ludovicumban tisztelősi minőségben, s egyike volt a fővárosi ezredbeli polgárainak, f. hó 14-én Köngrázban, hova hason mindenképpen helyezettelt át, hirtelen meghalt, 42 éves volt, s nagy családot hagyott hátra.

A komáromi katonamerénylöt ügyében további részleteket irnak lapunknak. Az esemény arról nagyobb izgatottsággal tartja a közönséget, mert az eddig közöltakra juttotak után világos, hogy a katonai hátsó, miután a marénylöt megtörtént, utat akart nyitni a tetteseknek a büntetés előli menekvésére. Két egyént fogtak el, az egyik a 19-ik gyalog sereget Wetter nevű kapitányának inasa, ki az Adamec utca felől ellen irányult orgyilkossági merénylöt estőjére szabadságot kapott s éjjel azon pillanatban fogott el, mikor a vasuton el akart illanni. Az inas vallására fogták s elmondta, hogy őt Wetter kapitányt a mondott esemény elköltöde megnézni az utcára, hol állítólag három alizót volt általa felállítva, hogy ezeket tekintse meg. Azt illető állítást e napon szintén mind a hármán ur lalabulva voltak s a mint a tettet elköveték, elutasztak. Egyet elfogtak köztük. Miután szabadságot vannak, most nem a katonai, hanem a polgári fenytő törvények vizsgálata alatt állának. Wetter kapitány inasa érdekében megjelent a törvényszéknél s erőszakkal kényszerítte akarta az őt, hogy az elfogott

beszélni engedje. — A botrányos ügy Asztalos Ába törvényszéki bíró kezében van. — Adamovics állapota annyira javult, hogy felgyógyulása remélhető.

A felvidék ébredése. Liptó Sz. Miklósról írják lapunknak: Joggal vetették nekünk Felső-Magyarországon szemünkre, hogy midőn a kormány pártoló képviselőket küldtünk, csakohy eddig az a mentésünk volt, hogy mi itt az orosz felé kandikáló tótok között, minden magyar s már azért a mi szerény véleményünk szerint hazafias kormányt pártolói kötelezünknek tartottuk. De most már itt is esordulni van a pchár.

A kormányának a keleti háborút illetőleg követett politikája, a székek ellen folytatott zsanár eljárás, s a legújabbán általa inagyalgatott speciál-rendszert itt is elkecseltették az emberekkel, már t. i. a magyar érkelmelettel. Meghuzogtunk magunkat, most tudván azt, hogy Tisza Kálmán ugy sem ad semmit a nép kívánóságára; de hisz közelében a választások, s akkor megmutatjuk — mint tette ezt a francia nép — hogy nem hagyjuk magunkat félrevezetni, eljött a nemzet ébredése, s nem akarja magát többé alkotmányosság aláreza alá bujt önkényuralom által kormányoztatni. — Hegyeink métermagasságnyi hóval vannak borítva, beköszöntött hoznak a tél.

A jándék a szultánnak. Egy magyar ifjú, fogalkozására nézve czukrák, czukorból gyönyörűt nagy s valóban megragadó ügyességgel kivitt albumot készített, melyet az épen itt időző B. Á. r. N. y. Nándor urnak, a konstantinápolyi katonai szervezeti titóztöltésbiztóságnak azon kérelmével adott át, hogy azt a török fővárosba visszatérőnek a szultánnak szolgáltsassa át. Az album kívül dusan díszítve van, színezve s aranyozva, belől pedig a lapok helyett a totkban két szépen domborított alak áll, egy magyar s egy török férfi, kézzel, a megfelelő zaslókkal és cimzerekkel s egyéb jellemző apróságok által körülveve. Minden részlete tisztán körkörüli van készítve, különféle színd anyagból apránként összerakva s a mily jó volt a gondolat, ély oly kedvező benyomást tesz maga a munka is. — Az album Bárány ur itt tartózkodása alatt M. r. t. n. v. ázi utcaiban kereskedésben meglekinthető. Nagyon érdekes red.

A szabadságharcz diósóltó vértanúiról a „Gy. K.”-ban több közérdeklő adat olvassunk. A győri honvédegylet azon számos kosztort, melyet nemcsak szűr hólygek ez ok 6-iki győztesnapely alkalmával a vártanuk ravalatára helyeztek, a sírokra határozta elküldeni, a vértanuk hátrahagyott öszezvegyeit vagy rokoniak. E végől Pfaffen Ernő, mint a honvéd-egylet aligjezője, az országos honvéd-egylet központi bizottmányához azon kérelést járult, hogy az említett táboroknál életben levő rokoni lakhelyét tudassa, mely tudossárlásra azonban válasz a központi bizottságtól nem érkezett, a dologt kénytelen volt néhány fővárosi lap hasábján szelletezni. E kölcsömen nem tévesztette el hatását, mert annak megjelenése már is eredményt szült. Ugyanis az ország különböző részeiből érkeztek jelentések, melyek a táboroknál hátrahagyott rokoni hollétéről kelő felvilágosítást nyújtottak. Ezek szerint vezetésen: 1849 október 6-án vértanú halált halt Knezich Károlynak maradt két lény gyermeke, Olga és Irén. Olga férjei van Gröber Józsefnek, lakik Mohi pusztán. Irén szintén férjénél van Gröber Sándornál, lakik Egerben. Azt tudtja Polerecky József ur, Petróvay Adam ur pedig szintén erre nézve írja: Knezich úrnál Egerben (Heves vrm) Gröber vaskereskedő áraknak vannak, két testvér, két testvér-höz lement nőül, Leiningen en árvoja pedig Leiningen Lina Oxfordban van férjénél Braun nevű angol. Balázs Frigyes ur pedig azt közli, hogy Kiss Ernő rokoni Ellenőren laknak az utána öröklött uradalomban s a vértanú holtteste is ott nyugszik a családi sírbanban.

Mint veszprémi levelezőnk írja e hó 14-én, Csepelen (Zalamegye) a török sebesültek javára tánczmagiszter rendeztek mely a legjobban sikerült. Mi — írja, kik véletlenül vótódnak oda — szüretlen levén — meglönlnek lepre, midőn együtt léttük a helység s vidék ur osztályát a derek, beálltunk, jó magyar földművelőkben, nem uralkodott itt azon féss, mely városokban ily alkalmoknál feltalálható, hanem ószinte igaz jökevr s lelkeseltég. Török testvéreink számára szép összegeket gyűlt egybe s ez iránt a legnagyobb érdemet a közösg derék bírja és jegyező Kovács Endre víviák ki maguknak.

Titoklopás a fiumei torpedogyrárban a Whitehead-fumei torpedogyrárban ok. 18-án, mint a „P. N.”-nak írják, azon felfedezés lették, hogy a hónapok óta

A budapesti áru- és értéktőzsde árjegyzései.

(HIVATALOS.)

A bécsi tőzsde árjegyzései.

október 18.

XL.

Table with columns for 'BÚZA' (wheat) and 'Különböző termények' (various products), listing prices and quantities.

Table with columns for 'Kötvények' (bonds) and 'Bankok' (banks), listing various financial instruments and their values.

Table with columns for 'I. Osztrák államadóság' (Austrian state debt) and 'II. Földterhelt kötvény' (land-encumbered bonds), listing government securities.

Table with columns for 'III. Magy. közlekedés' (Hungarian transport) and 'IV. Bankrészvények' (bank shares), listing various stocks and shares.

Table with columns for 'V. Kőszelvények' (mineral shares) and 'VI. Zölgölevek' (mineral waters), listing shares in mining and water companies.

egyszerre segített! - Advertisement for a medical treatment or product, mentioning 'Több bajon egyszerre segített!'.

BUDA PEST - Advertisement for 'legelősebb butorbevásárlási forrás' (best source for butor purchases) in Buda and Pest.

Köszönetnyilvánítás és hirdetés - A public notice of thanks and an advertisement for 'Titkos betegségeket' (secret diseases).

Advertisement for 'WERTHEIMER MÁRKUS' shoes, featuring an illustration of a shoe and text describing the product.

ARAK - Advertisement for 'ARAK' (liquor) with details on prices and availability.

komlókerítésben - Advertisement for 'komlókerítésben' (hemp cultivation) and 'A közönség előtt legelősebb ismeretes porosz'.

BESENEK A. - Advertisement for 'BESENEK A.' (Bessenbeck & Co.) and 'Titkos betegségeket'.

Hell F. P. - Advertisement for 'Hell F. P.' (Heller & P.) and 'Budapest, II. kerület, fő-utca, a kereskedelmi bank épületében'.

Advertisement for 'Titkos betegségeket' (secret diseases) featuring a circular logo and text about medical treatments.

Advertisement for 'Árleszállítás' (price reduction) and 'Salgótarjáni salonszén' (Salgótarján salom coal).

Advertisement for 'Heller & P.' (Hell F. P.) featuring a circular logo and text about various products and services.